

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Opolu

LOP. 410.008.06.2018

P/18/076

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Opolu

ul. Krakowska 28, 45-075 Opole

T +48 77 449 70 00, F +48 77 449 70 44

lop@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli P/18/076 - Przestrzeganie zasady zrównoważonego rozwoju w gospodarowaniu zasobami wodnymi w gminach turystycznych¹

Jednostka przeprowadzająca kontrolę Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Opolu

Kontroler Aleksandra Pawlicka, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LOP/67/2018 z dnia 3 lipca 2018 r.

(dowód: akta kontroli str. 1)

Jednostka kontrolowana Urząd Miejski w Szklarskiej Porębie², ul. Granitowa 2, 58-580 Szklarska Poręba

Kierownik jednostki kontrolowanej Mirosław Graf, Burmistrz Szklarskiej Poręby³

(dowód: akta kontroli str. 2)

II. Ocena kontrolowanej działalności⁴

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia, że Burmistrz planował działania w zakresie rozbudowy infrastruktury wodociągowo-kanalizacyjnej na terenie Szklarskiej Poręby, uwzględniając rozwój bazy turystycznej. Zrealizowano zadania z zakresu rozbudowy zarówno ujęć wody, jak i sieci wodociągowo-kanalizacyjnej oraz oczyszczalni ścieków, przy czym – w ocenie Najwyższej Izby Kontroli – funkcjonująca na terenie Gminy oczyszczalnia ścieków, wybudowana w 2010 r., może okazać się niewystarczająca do zaspokojenia zwiększających się potrzeb Gminy, co może być szczególnie istotne w okresach wzmożonego ruchu turystycznego. Najwyższa Izba Kontroli zauważa jednak, że w tym zakresie zostały podjęte działania mające na celu rozbudowę oczyszczalni i zwiększenie jej przepustowości.

Przy wydawaniu 10 badanych w ramach kontroli Najwyższej Izby Kontroli decyzji o warunkach zabudowy, organ wykonawczy Gminy prawidłowo i rzetelnie realizował zadania w zakresie ustalania sposobu poboru wody i odprowadzania ścieków. Ponadto Burmistrz informował mieszkańców o jakości wody przeznaczonej do spożycia. W Szklarskiej Porębie monitorowano gospodarkę wodno-ściekową oraz przeprowadzano kontrole eksploatacji zbiorników bezodpływowych na nieczystości ciekłe i przydomowych oczyszczalni ścieków, w tym obsługujących obiekty turystyczne. Stwierdzona w tym zakresie nieprawidłowość dotyczyła niewłaściwego dokumentowania przeprowadzanych kontroli, a w części przypadków – braku dokumentowania przeprowadzonych czynności.

¹ Kontrolą objęto lata 2010-2017.

² Dalej: Urząd.

³ Dalej: Burmistrz.

⁴ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen częściowych dotyczących działalności w badanym obszarze: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny częściowej według proponowanej skali byłoby niemożliwe lub nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, należy zastosować ocenę opisową.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Uwzględnienie w dokumentach planistycznych potrzeb rozbudowy sieci wodociągowo-kanalizacyjnej adekwatnie do rozwoju infrastruktury turystycznej

Opis stanu
faktycznego

W Szklarskiej Porębie⁵ zadania z zakresu zbiorowego zaopatrzenia w wodę oraz zbiorowego odprowadzania ścieków, w okresie objętym kontrolą, realizował Karkonoski System Wodociągów i Kanalizacji Spółka z o. o.⁶, który to podmiot był właścicielem infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej oraz prowadził działalność wodno-ściekową na terenie Gminy.

(dowód: akta kontroli str. 4-8)

Na terenie Gminy począwszy od 2010 r. funkcjonowała jedna oczyszczalnia ścieków z podwyższonym usuwaniem biogenów, o przepustowości wynoszącej 2 tys. m³ na dobę. Według sprawozdań OS-5 z oczyszczalni ścieków miejskich i wiejskich, pozyskanych od KSWiK na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o *Najwyższej Izbie Kontroli*⁷, w latach 2010-2017 do oczyszczalni tej odprowadzano od 329 tys. m³ do 795 tys. m³ ścieków rocznie⁸. Oczyszczalnia ta była eksploatowana przez KSWiK, a oczyszczane były w niej wyłącznie ścieki komunalne dopływające z terenu Szklarskiej Poręby i nieczystości ciekłe dowożone taborem asenizacyjnym z przydomowych osadników gnilnych z nieskanalizowanych terenów Miasta. Szacunkowa liczba ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków zwiększyła się z 4,3 tys. osób w 2010 r. do 6,3 tys. osób w 2017 r. W latach 2010-2017 na terenie Gminy nie było oczyszczalni ścieków przemysłowych.

(dowód: akta kontroli str. 21-61)

W latach 2014 i 2017 do oczyszczalni obsługującej Miasto wpływały ścieki w ilości przekraczającej jej przepustowość, gdyż w 2014 r. do oczyszczalni tej wpłynęło 745 m³ ścieków, tj. 2,04 m³ na dobę, a w 2017 r. – 795,0 tys. m³ ścieków, tj. 2,18 tys. m³ na dobę. Według wyjaśnień Burmistrza, w związku ze zbyt niską przepustowością oczyszczalni ścieków, w dniu 5 stycznia 2018 r. została zawarta umowa (...) na wykonanie kompletnej dokumentacji projektowej oczyszczalni ścieków przy ul. Hofmana (...) o przepustowości 4000 m³/d wraz z adaptacją istniejącego projektu budowlanego dotyczącego usuwania związków biogenych, włącznie z uzyskaniem prawomocnej decyzji pozwolenia na budowę. Termin wykonania przedmiotu umowy – 12 miesięcy od podpisania umowy.

(dowód: akta kontroli str. 21-61, 65)

Dobowa zdolność produkcyjna czynnych ujęć wody oraz wodociągu gminnego wynosiła od 4,8 tys. m³ w 2010 r. do 5,3 tys. m³ w latach 2011-2017. Natomiast dobowe zużycie wody⁹ wynosiło w ww. okresie od 0,9 tys. m³ do 1,1 tys. m³.

W 2017 r. z sieci wodociągowej korzystało od 6,1 tys. do 6,3 tys. osób, a łączna ilość uzdatnianej wody, ujmowanej zarówno z wód podziemnych jak i z wód powierzchniowych, wynosiła od 48,5 tys. m³ do 80,2 tys. m³. Największy pobór wody wystąpił od lipca do września oraz w styczniu i lutym¹⁰. W poszczególnych

⁵ Dalej: Miasto lub Gmina.

⁶ Dalej: KSWiK.

⁷ Dz. U. z 2017 r. poz. 524, ze zm.; dalej: ustawa o NIK.

⁸ Tj. od 901,4 m³ do 2 178,1 m³ na dobę.

⁹ Na podstawie danych pozyskanych od KSWiK.

¹⁰ W lipcu 2017 r. pobrano 74,5 tys. m³ wody, w sierpniu – 80,2 tys. m³, we wrześniu – 64,3 tys. m³. Ilość wody pobrana w styczniu i lutym 2017 r. wynosiła odpowiednio 63,2 tys. m³ i 68,2 tys. m³.

miesiącach 2017 r. odprowadzono natomiast od 42,7 tys. m³ (w czerwcu) do 106 tys. m³ ścieków (w marcu)¹¹.

(dowód: akta kontroli str. 19-20, 37-61)

Według informacji uzyskanych w KSWiK na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK, zwiększona ilość ścieków odprowadzanych w marcu 2017 r. wynika z faktu dostawiania się do sieci kanalizacyjnej wód przypadkowych – opadowych i roztopowych. Woda z topniejącego śniegu każdego roku zwiększa ilość ścieków dopływających do oczyszczalni.

(dowód: akta kontroli str. 70)

W latach 2010-2017 na terenie Szklarskiej Poręby funkcjonowała sieć wodociągowa o łącznej długości wynoszącej od 61,8 km (w 2010 r.) do 69,2 km (w 2017 r.). W okresie tym długość sieci kanalizacyjnej zwiększyła się o 43,9 km, z 26,6 km w 2010 r. do 70,5 km w 2017 r. W 2017 r. do kanalizacji sanitarnej przyłączonych było 72,5% nieruchomości. W 2010 r. w Gminie funkcjonowało 556 zbiorników bezodpływowych na nieczystości ciekłe oraz siedem przydomowych oczyszczalni ścieków, w 2017 r. – 182 zbiorniki bezodpływowe i 26 przydomowych oczyszczalni ścieków¹².

(dowód: akta kontroli str. 76)

Liczba obiektów turystycznych na terenie Gminy zwiększyła się ze 353 w 2010 r. do 486 w 2017 r., w tym od 24 do 37 obiektów hotelarskich¹³. Odsetek obiektów hotelarskich podłączonych do kanalizacji sanitarnej wzrósł w tym czasie z 83,3% do 86,5%. Według danych będących w posiadaniu Urzędu, wszystkie obiekty turystyczne, nieprzyłączone do kanalizacji sanitarnej, posiadały zbiornik bezodpływowy na nieczystości ciekłe¹⁴ lub tzw. przydomową oczyszczalnię ścieków¹⁵.

(dowód: akta kontroli str. 77, 79)

Kierownik Referatu Inwestycji Miejskich i Gospodarki Komunalnej¹⁶ Urzędu wyjaśniła, że ewidencja zbiorników bezodpływowych na nieczystości ciekłe została utworzona na podstawie „Raportu sprzedaży wg kontrahentów i towarów” prowadzonego przez KSWiK Oddział w Szklarskiej Porębie. Raport zawiera dane dotyczące (...) ilości odprowadzanych ścieków – dla nieruchomości podłączonych do miejskiej sieci kanalizacyjnej. Na podstawie tych danych wytypowani zostali kontrahenci, którym nie są naliczane opłaty za odbiór ścieków przez KSWiK (nieruchomości niepodłączone do sieci kanalizacyjnej). Oprócz tego gmina prowadzi ewidencję przydomowych oczyszczalni ścieków, których rozpoczęcie eksploatacji właściciele nieruchomości są zobowiązani zgłosić w tut. Urzędzie. Na podstawie raportu KSWiK oraz gminnej ewidencji przydomowych oczyszczalni ścieków, wytypowane zostały nieruchomości wyposażone w zbiorniki bezodpływowe. Dla tych nieruchomości została założona ewidencja zbiorników bezodpływowych, na podstawie której prowadzone są kontrole częstotliwości ich opróżniania. (...) Ewidencja zbiorników na nieczystości ciekłe jest, co miesiąc aktualizowana na

¹¹ Dane liczbowe dotyczą ścieków odprowadzanych drogą kanalizacyjną i odbieranych ze zbiorników bezodpływowych, przekazanych do oczyszczalni. W okresie od lipca do września 2017 r. ilość odprowadzonych ścieków wyniosła odpowiednio 54,9 tys. m³; 51,8 tys. m³ oraz 54,4 tys. m³.

¹² Liczba mieszkańców Gminy w tym okresie zmniejszyła się z 7,0 tys. w 2010 r. do 6,3 tys. w 2017 r.

¹³ O których mowa w art. 35 ust.1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach hotelarskich oraz usługach pilotów wycieczek i przewodników turystycznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1553).

¹⁴ W 2010 r. z takiego zbiornika korzystało 140 obiektów turystycznych, w 2017 r. – 34 obiekty (w tym dwa duże obiekty turystyczne).

¹⁵ W 2010 r. przydomowe oczyszczalnie ścieków funkcjonowały przy czterech obiektach turystycznych, w 2010 r. – przy 14 obiektach.

¹⁶ Dalej: Kierownik Referatu.

podstawie przesłanej z KSWiK informacji o nieruchomościach podłączonych do miejskiej sieci kanalizacyjnej w danym miesiącu.

(dowód: akta kontroli str. 81-82)

Uwaga dotycząca
badanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że sposób ujęcia w ewidencji zbiorników bezodpływowych na nieczystości ciekłe nieruchomości wyposażonych w takie zbiorniki nie gwarantuje rzetelności zawartych w niej danych. Istnieje bowiem ryzyko, że część nieruchomości ujętych w ewidencji nie posiada zbiornika bezodpływowego, a nieczystości odprowadzane są w sposób nielegalny, np. do rowów lub do studzienek kanalizacyjnych. Potwierdza to również wynik kontroli przeprowadzonej przez pracownika Urzędu 24 kwietnia 2017 r., w trakcie której stwierdzono, że kontrolowana nieruchomość nie została przyłączona do kanalizacji sanitarnej oraz nie posiadała zbiornika bezodpływowego na nieczystości ciekłe.

(dowód: akta kontroli str. 286)

Opis stanu
faktycznego

W latach 2010-2017 do gminnej sieci wodociągowej przyłączonych było od 353 (98,9%)¹⁷ do 486 (99,2%)¹⁸ obiektów turystycznych¹⁹. Do sieci tej nie zostały przyłączone cztery schroniska górskie²⁰, które korzystały z własnych ujęć wody.

(dowód: akta kontroli str. 77)

Według informacji uzyskanych na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK od KSWiK, system wodociągowy wraz ze wszystkimi ujęciami wody został zmodernizowany w 2010 r., w związku z czym zwiększony ruch turystyczny nie ma wpływu na ilość oraz jakość wody dostarczanej odbiorcom. Według przekazanych informacji, w 2010 r. została zrealizowana budowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej oraz oczyszczalni ścieków.

(dowód: akta kontroli str. 18, 92)

Uwaga dotycząca
badanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że dane dotyczące ilości ścieków dopływających w ciągu roku do funkcjonującej na terenie Szklarskiej Poręby oczyszczalni wskazują na to, że oczyszczalnia ta nie zaspokaja bieżących potrzeb, co może mieć szczególne znaczenie w okresach wzmożonego ruchu turystycznego.

Opis stanu
faktycznego

Według *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego*²¹, większość ulic w mieście posiadała sieć kanalizacji sanitarnej (sieci takiej nie posiadały natomiast dwie części gminy, tj. Szklarska Poręba Dolna oraz Jakuszyce). Według *Studium*, łączna wydajność ujęć jest o około 50% większa od średniego dobowego zużycia wody, a przy wzroście zapotrzebowania możliwość zwiększonego zużycia wody jest silniej ograniczona przepustowością sieci niż wydajnością ujęć. Zgodnie ze *Studium* na terenie Miasta istnieją odcinki kanalizacji deszczowej, z licznymi wylotami do najbliższych potoków, których całkowita długość nie jest znana. Jest to kanalizacja na ogół stara, nie tworząca jednolitego systemu. Według *Studium* odcinki dróg przebiegające przez tereny niezabudowane odwadniane są czasami bezpośrednio do przydrożnych rowów. Część odcinków kanałów deszczowych lub pojedynczych wpustów ulicznych włączona jest do kanałów sanitarnych.

(dowód: akta kontroli str. 162-191)

¹⁷ W 2010 r.

¹⁸ W 2017 r.

¹⁹ W tym od 20 (83,3%) do 33 (89,2%) obiektów hotelarskich, o których mowa w art. 35 ust.1 ustawy o usługach hotelarskich oraz usługach pilotów wycieczek i przewodników turystycznych

²⁰ Schroniska: Szrenica, Hala Szrenicka, Kamieńczyk oraz Pod Łabskim Szczytem.

²¹ Teksty jednolite kolejnych wersji *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego* stanowiły załączniki do uchwał Rady Miejskiej w Szklarskiej Porębie: nr XII/90/07 z 10 września 2007 r., nr XLIX/604/2014 z 28 maja 2014 r. oraz nr XXX/344/16 z 24 sierpnia 2016 r. Dalej: *Studium*.

W *Studium* ustalono kierunki rozwoju sieci wodociągowo-kanalizacyjnej. W szczególności przewidziano modernizację i rozbudowę istniejącej sieci wodociągowej, przeprowadzanie remontów ujęć wody, modernizację i rozbudowę systemu uzdatniania wody, rozbudowę i przebudowę systemu kanalizacji sanitarnej, tj. działania zmierzające do objęcia zasięgiem systemu wodno-kanalizacyjnego wszystkich terenów zurbanizowanych, pełnego rozdziału ścieków bytowych i komunalnych od ścieków opadowych, a także wymiany starych, zużytych i nieszczelnych kanałów na nowe oraz modernizację systemu oczyszczania ścieków. Zgodnie z zapisami w *Studium*, pojedyncze obiekty lub ich zespoły, usytuowane w oddaleniu od terenów zurbanizowanych mogą być zasilane z własnych studni lub ujęć, a odprowadzanie ścieków z tych obiektów winno być oparte na rozwiązaniach indywidualnych. W *Studium* przewidziano również dokonanie sukcesywnej modernizacji i rozbudowy kanalizacji deszczowej, a także wyposażenie jej w urządzenia eliminujące ryzyko zanieczyszczenia rzek i potoków, stanowiących odbiorniki ścieków opadowych. Jednocześnie w *Studium* podano, że polityka przestrzenna Miasta winna umożliwiać zrównoważony rozwój, a jej celem jest m.in. wzrost ruchu turystycznego. Stwierdzono również, że liczba miejsc noclegowych stale wzrasta. Powyższe wskazuje, że określając ww. kierunki rozwoju, uwzględniono zarówno wzrost liczby turystów, jak i powstawanie obiektów turystycznych.

(dowód: akta kontroli str. 162-191)

Według wyjaśnień Burmistrza, gospodarka wodami opadowymi regulowana jest sukcesywnie w trakcie budowy nowych budynków i przebudowy dróg gminnych.

(dowód: akta kontroli str. 393)

W 17 miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, obowiązujących w latach 2010-2017²², określono sposób zaopatrzenia w wodę oraz odprowadzania ścieków dla objętych nimi terenów. Zgodnie z przyjętymi rozwiązaniami zaopatrzenie w wodę w 10 przypadkach miało następować z wykorzystaniem sieci miejskiej²³, a w siedmiu przypadkach – z sieci miejskiej z dopuszczeniem rozwiązań indywidualnych²⁴. Natomiast odprowadzanie ścieków w trzech przypadkach miało odbywać się w ramach gminnej sieci kanalizacyjnej, w trzech – w oparciu o rozwiązania indywidualne, w siedmiu – z sieci miejskiej z dopuszczeniem stosowania rozwiązań indywidualnych, a w czterech przypadkach w oparciu o rozwiązania indywidualne, do czasu realizacji docelowych urządzeń przez KSWiK.

(dowód: akta kontroli str. 192-193)

²² Łącznie w okresie tym obowiązywało 19 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. W dwóch planach nie określono sposobu zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków, gdyż plany te dotyczyły terenów przeznaczonych pod obiekty zaopatrzenia w wodę i obiekty gospodarki ściekowej.

²³ Dodatkowo w uchwale Rady Miejskiej w Szklarskiej Porębie z dnia 10 września 2007 r. nr XII/91/07 w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla ośrodka mistrzostwa sportowego w Szklarskiej Porębie (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego Nr 271, poz. 3227) określono, że woda do utrzymania murawy będzie pobierana z własnego ujęcia, a w uchwale Rady Miejskiej w Szklarskiej Porębie z 29 stycznia 2016 r. nr XX/235/2016 w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla Ośrodka Narciarstwa Biegowego i Biathlonu w Szklarskiej Porębie – obszar 2 (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego poz. 1410) określono, że woda do celów technologicznych powinna być pobierana wyłącznie ze studni, bądź ujęć indywidualnych.

²⁴ W uchwale Rady Miejskiej w Szklarskiej Porębie z 10 sierpnia 2015 r. nr XIII/132/2015 w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenów narciarskich w masywie Góry Szrenica w Szklarskiej Porębie (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego poz. 3441) dopuszczono używanie wody do dośnieżania tras narciarskich wyłącznie z istniejących zbiorników.

W *Studium* uwzględniono wszystkie 14 ujęć wody wymienionych w pozwoleniu wodnoprawnym na szczególne korzystanie z wód w zakresie poboru wód powierzchniowych i podziemnych, udzielonym KSWiK²⁵. Trzy ujęcia (Kamieńczyk, Ciekotka oraz Jutrzenka) zostały również uwzględnione w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego²⁶. W latach 2010-2017 brak było stref ochronnych komunalnych ujęć wody.

(dowód: akta kontroli str. 70-75, 167, 186, 197-201)

Projekty dokumentów planistycznych zostały poddane strategicznym ocenom oddziaływania na środowisko, w ramach których to procedur m.in. sporządzono dla nich prognozy oddziaływania na środowisko, w których uwzględniono wpływ turystyki oraz nowopowstałych obiektów na środowisko. Do potencjalnych zagrożeń dla środowiska, związanych z ruchem turystycznym, zaliczono w szczególności emisję hałasu, wytwarzanie większej ilości odpadów, powstawanie większej ilości ścieków, zużycie wody oraz przeobrażenia krajobrazu.

(dowód: akta kontroli str. 202)

W latach 2010-2017 obowiązywały (opracowane w KSWiK) trzy wieloletnie plany rozwoju i modernizacji urządzeń wodociagowych i urządzeń kanalizacyjnych²⁷, określające przedsięwzięcia rozwojowo-modernizacyjne oraz przedsięwzięcia racjonalizujące zużycie wody i wprowadzanie ścieków, nakłady inwestycyjne w poszczególnych latach i sposoby finansowania planowanych inwestycji. Plany te były zgodne z kierunkami rozwoju Szklarskiej Poręby określonymi w *Studium* oraz z ustaleniami zawartymi w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

(dowód: akta kontroli str. 94-141, 171-172, 189-191)

W ramach projektu²⁸, realizowanego przez KSWiK przy współudziale środków Funduszu Spójności, do końca 2010 r. wybudowano i zmodernizowano 17,4 km wodociągów, rozbudowano ujęcie wody *Huta Julia*, zmodernizowano stację uzdatniania wody *Leśny Domek* oraz wybudowano stację uzdatniania wody *Biała Dolina*. Zainstalowano także stacje dezynfekcji wody dla czterech ujęć²⁹ oraz zmodernizowano dwie przepompownie. Ponadto w ramach prac, prowadzonych w celu odnowienia urządzeń kanalizacyjnych, zmodernizowano i wybudowano łącznie 49 km sieci kanalizacyjnej, wykonano pięć tłoczni ścieków sanitarnych i jedną przepompownię³⁰ oraz wybudowano oczyszczalnię ścieków przy ul. Włastimila Hofmana, która zastąpiła trzy dotychczas funkcjonujące oczyszczalnie. Tym samym zrealizowano przedsięwzięcia ujęte w *Wieloletnim*

²⁵ Decyzja Starosty Jeleniogórskiego z 6 października 2005 r. nr OŚR.IV-6223/27/05.

²⁶ Przyjętych uchwałami Rady Miejskiej w Szklarskiej Porębie: a/ w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenów narciarskich w masywie Góry Szrenica w Szklarskiej Porębie oraz b/ nr VIII/80/2011 z dnia 11 maja 2011 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru w sąsiedztwie ul. Armii Krajowej, ul. Oficerskiej, ul. 11 Listopada i ul. Górnej w Szklarskiej Porębie (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego Nr 170, poz. 2955, ze zm.). Pozostałe miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego nie obejmowały terenów, na których występowałyby komunalne ujęcia wody.

²⁷ Przyjęte przez Radę Miejską odpowiednio: a/ uchwałą nr IV/26/06 z dnia 28 grudnia 2006 r. w sprawie zatwierdzenia *Wieloletniego Planu Modernizacji i Rozwoju Urządzeń Wodociagowych i Kanalizacyjnych na lata 2006-2010 dla Miasta Szklarska Poręba*, b/ uchwałą nr IX/81/11 z dnia 27 maja 2011 r. w sprawie uchwalenia *Wieloletniego Planu Rozwoju i Modernizacji Urządzeń Wodociagowych i Kanalizacyjnych na lata 2011-2013* (wraz ze zmianą z 29 listopada 2012 r.), c/ uchwałą nr XLI/516/2013 z dnia 28 października 2013 r. w sprawie uchwalenia *Wieloletniego Planu Rozwoju i Modernizacji Urządzeń Wodociagowych i Kanalizacyjnych na lata 2014-2020* (wraz ze zmianami z 29 stycznia 2016 r. oraz z 30 marca 2017 r.).

²⁸ Nr 2005/PL/16/C/PE/013.

²⁹ „Jakuszyce”, „Jutrzenka”, „Podziemny” i „Polanka”.

³⁰ Przekształconą z likwidowanej oczyszczalni ścieków przy ul. Bolesława Prusa.

Planie Modernizacji i Rozwoju Urzędzeń Wodociągowych i Kanalizacyjnych na lata 2006-2010 dla Miasta Szklarska Poręba.

(dowód: akta kontroli str. 94-118, 204)

Z 12 przedsięwzięć ujętych w *Wieloletnim Planie Rozwoju i Modernizacji Urzędzeń Wodociągowych i Kanalizacyjnych na lata 2011-2013* zrealizowano siedem zadań³¹, a jedno zadanie zostało wykonane częściowo³². Nie zrealizowano ujętych w ww. planie zadań dotyczących: a/ remontu i przebudowy ujęcia na Szklarskim Potoku, b/ remontu zbiornika wody w Jakuszycach, c/ rozbudowy systemu mikrozy Stacji Uzdatniania Wody *Biała Dolina* oraz d/ zakupu urządzenia do lokalizacji nieszczelności sieci wodociągowej. Zgodnie z informacją uzyskaną w trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK od KSWiK, realizacja tych zadań została odłożona na lata późniejsze, przede wszystkim ze względu na brak środków finansowych. Według uzyskanych informacji zakup urządzenia do lokalizacji nieszczelności sieci wodociągowej nie doszedł do skutku, gdyż Gmina Szklarska Poręba wycofała się ze sfinansowania tego zadania.

(dowód: akta kontroli str. 69-70, 119-127, 145-147)

W *Wieloletnim Planie Rozwoju i Modernizacji Urzędzeń Wodociągowych i Kanalizacyjnych na lata 2014-2020* (po zmianach)³³ ujęto 16 zadań, z których do końca 2017 r. realizowano sześć³⁴, a trzy były sukcesywnie realizowane³⁵.

(dowód: akta kontroli str. 128-141, 422-423)

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

W dokumentach planistycznych Gminy określono potrzeby w zakresie rozbudowy sieci wodociągowo-kanalizacyjnej, w tym uwzględniono powstawanie nowych obiektów turystycznych. Zrealizowane również zostały zadania z zakresu rozbudowy i modernizacji urządzeń wodociągowo-kanalizacyjnych. Ustalenia kontroli wskazują jednakże na konieczność rozbudowy oczyszczalni ścieków, obsługującej Szklarską Porębę. W tym zakresie podjęto działania, gdyż w styczniu 2018 r. zlecono wykonanie dokumentacji projektowej dotyczącej rozbudowy oczyszczalni.

³¹ Zrealizowane zostały następujące zadania: 1/ wymiana przyłączy wodociągowych ul. Demokratów, 2/ wymiana przyłączy wodociągowych – rozdział odbiorców (ul. Franciszkańska 2 i ul. Turystyczna 3/5), 3/ remont i przebudowa ujęcia *Biała Dolina*, 4/ budowa rozdzielczej sieci kanalizacyjnej, 5/ zakup i montaż urządzeń do korekty pH wody, 6/ wymiana rurociągu wody surowej z ujęcia drenazowego na stoku Szrenicy do Złotego Potoku, 7/ zakup i montaż reduktorów ciśnienia - ul. Ludwika Waryńskiego.

³² Wybudowano rozdzielczą sieć kanalizacyjną, natomiast wymianę sieci wodociągowej rozdzielczej przełożono na lata 2014-2020 (budowę rozpoczęto w 2015 r.).

³³ Przyjętymi uchwałami Rady Miejskiej: a/ Nr XX/244/16 z dnia 29 stycznia 2016 r. oraz b/ Nr XXXIX/439/17 z dnia 30 marca 2017 r.

³⁴ Wykup sieci wodociągowej ul. Górna, rozbudowa automatyki kontrolno-pomiarową na Stacji Uzdatniania Wody *Leśny Domek*, budowa sieci wodociągowej w ul. Jana Kasprowicza, budowa ujęcia wody na potoku Bielań, zakup i montaż reduktora ciśnienia ul. Ludwika Waryńskiego, budowa sieci kanalizacyjnej w ul. Górnej.

³⁵ Wymiana przyłączy wodociągowych, zakup i montaż urządzeń do chlorowania wody z ujęć drenazowych, wymiana sieci kanalizacji rozdzielczej.

2. Wydawanie decyzji o warunkach zabudowy

W dziewięciu spośród 10 zbadanych decyzji o warunkach zabudowy, dotyczących dużych obiektów turystycznych (o co najmniej 50 miejscach noclegowych), dla których pozwolenia na budowę wydano w latach 2010-2017, zawarto zapisy określające sposób zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków. Postanowień takich nie określono w decyzji nr ARCHIM-7331-9/2007 z 6 kwietnia 2007 r., gdyż objęta decyzją inwestycja polegała na rozbudowie budynku, a zgodnie z wnioskiem o wydanie warunków zabudowy zapotrzebowanie na media po dokonaniu rozbudowy nie miało ulec zmianie. W ośmiu decyzjach ustalono, że zaopatrzenie w wodę odbywać się będzie z sieci wodociągowej, na zasadach określonych przez KSWiK, natomiast w jednym przypadku³⁶ określono obowiązek poboru wody z własnego ujęcia na terenie działki, a docelowo (po doprowadzeniu rurociągu) z sieci wodociągowej, na zasadach określonych przez KSWiK. Odprowadzanie ścieków w sześciu przypadkach miało następować do miejskiej sieci kanalizacyjnej, zgodnie z ustaleniami z KSWiK, w jednym przypadku – do istniejącego zbiornika bezodpływowego do czasu wybudowania sieci kanalizacyjnej³⁷, a w dwóch przypadkach do zbiornika bezodpływowego lub przydomowej oczyszczalni ścieków³⁸. W czterech decyzjach³⁹ określono, że odprowadzanie wód opadowych winno następować zgodnie z warunkami wynikającymi z § 28 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie⁴⁰, tj. do sieci kanalizacji deszczowej lub ogólnospławnej, a w razie braku możliwości przyłączenia do sieci – na własny teren nieutwardzony, do dołów chłonnych lub do zbiorników retencyjnych. W trzech decyzjach ustalono, że odprowadzanie wód opadowych będzie się odbywać przy wykorzystaniu kanalizacji miejskiej⁴¹, a w jednej decyzji⁴² nałożono obowiązek zaprojektowania odprowadzania wód opadowych do rowów i cieków powierzchniowych oraz dokonania stosownych uzgodnień z ich dysponentami. W dwóch decyzjach nie określono sposobu postępowania z wodami opadowymi⁴³.

(dowód: akta kontroli str. 422-614)

W okresie objętym kontrolą na terenie Szklarskiej Poręby opróżnianiem zbiorników bezodpływowych i transportem nieczystości ciekłych zajmowało się – na podstawie zezwoleń wydanych przez Burmistrza – siedmiu przedsiębiorców.

(dowód: akta kontroli str. 207-226)

W objętych badaniem decyzjach o warunkach zabudowy, wydanych po 2010 r., określono, że inwestycje należy projektować i prowadzić zgodnie z potrzebami ochrony środowiska wynikającymi z ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska⁴⁴. Według tych decyzji obszary, dla których ustalane były warunki zabudowy, nie były obszarami objętymi ochroną⁴⁵, o których mowa w art. 53

³⁶ W decyzji nr 28/2011 z 15 czerwca 2011 r.

³⁷ Zgodnie z decyzją nr 57/2009 z 10 listopada 2009 r.

³⁸ Zgodnie z decyzją nr 35/2012 z 2 maja 2012 r. oraz z decyzją nr 28/2011 z 15 czerwca 2011 r. Na dzień wydania trzech decyzji o warunkach zabudowy, w których określono inny sposób odprowadzania ścieków niż do sieci kanalizacyjnej, brak było możliwości podłączenia do tej sieci.

³⁹ Decyzja nr 58/2011 z 7 października 2011 r., nr 35/2012 z 2 maja 2012 r., nr 5/2012 z 23 stycznia 2012 r., nr 28/2011 z 15 czerwca 2011 r. i nr ARCHIM z 18 października 2005 r.

⁴⁰ Dz. U. z 2015 r. poz. 1422, ze zm.

⁴¹ W decyzji nr 74/2010 z 28 września 2010 r., nr ARCHIM-7331-29/2006 z 20 czerwca 2006 r.

⁴² Nr 32/2011 z 4 lipca 2011 r.

⁴³ Decyzje te dotyczyły inwestycji, których przedmiotem była przebudowa, rozbudowa i nadbudowa istniejących budynków.

⁴⁴ Dz. U. z 2018 r. poz. 799, ze zm.

⁴⁵ Tzn. nie były położone w granicach parku narodowego i jego otuliny.

ust. 4 pkt 7 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym⁴⁶, ani też obszarami objętymi ochroną na podstawie przepisów o ochronie przyrody, określonym w art. 53 ust. 4 pkt 8 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

(dowód: akta kontroli str. 422-614)

Dla badanych inwestycji, dotyczących dużych obiektów turystycznych, brak było obowiązku przeprowadzania oceny oddziaływania na środowisko, w związku z czym w Urzędzie nie dokonywano uzgodnień z podmiotami wskazanymi w art. 77 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko⁴⁷.

(dowód: akta kontroli str. 422-614)

Burmistrz otrzymał od Starosty Jeleniogórskiego decyzje o pozwoleniu na budowę 10 objętych badaniem dużych obiektów turystycznych. Decyzje te, zgodnie z wyjaśnieniami Burmistrza, były wykorzystywane w szczególności podczas planowania sposobu odprowadzania ścieków z obiektów turystycznych w nieskanalizowanej części miasta (w Jakuszycach). Do Urzędu nie wpłynęły skargi związane z realizacją tych inwestycji.

(dowód: akta kontroli str. 424-425, 447-448, 458-466, 494-496, 537-539, 557-558, 566-568, 577-579, 600-601, 613-614)

Według wyjaśnień Burmistrza, KSWiK (...) przy wydawaniu warunków technicznych wpięcia każdorazowo analizuje możliwość dostarczania wnioskowanej ilości wody i przyjęcia odpowiedniej ilości ścieków. Przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne w odniesieniu do potrzeb rozwojowych i modernizacyjnych w ramach aglomeracji, dokonuje analizy tych potrzeb i ocenia bilans wodny. Wyniki tych analiz Spółka przedstawia Radzie Miejskiej, które uprzednio podlegają ocenie przez burmistrza, i na jej podstawie przygotowuje projekt rozbudowy urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych (...). W związku z inwestycjami już zrealizowanymi oraz planowanymi na podstawie wydanych pozwoleń na budowę (...) problem powstaje w obszarze Szklarska Poręba – Jakuszyce. Wychodząc naprzeciw tym potrzebom w 2017 r. na zlecenie miasta została opracowana trzywariantowa koncepcja rozwiązania gospodarki ściekowej na przedmiotowym terenie.

(dowód: akta kontroli str. 236-237)

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Wydając decyzje o warunkach zabudowy, Burmistrz prawidłowo i rzetelnie ustalał i weryfikował zarówno sposób poboru wody, jak i odprowadzania ścieków. W decyzjach wydawanych po 2010 r. wskazywano, że inwestycje należy projektować i prowadzić zgodnie z potrzebami ochrony środowiska. Burmistrz wykorzystywał otrzymywane od Starosty Jeleniogórskiego decyzje o pozwoleniu na budowę przy planowaniu rozbudowy urządzeń wodno-kanalizacyjnych.

⁴⁶ Dz. U. z 2017 r. poz. 1073, ze zm.

⁴⁷ Dz. U. z 2017 r. poz. 1405, ze zm.

3. Monitoring i kontrola sposobu poboru wody i odprowadzania ścieków przez obiekty turystyczne

Opis stanu
faktycznego

Według wyjaśnień Burmistrza, zarówno pobór wody, jak i odprowadzanie ścieków były monitorowane przez KSWiK w sposób ciągły poprzez analizę wskazań wodomierzy głównych u odbiorców. W przypadku podejrzenia o możliwość nielegalnego poboru lub innych odstępstw od zwykłego zużycia wody, kontrole w tym zakresie przeprowadzali pracownicy KSWiK. W Urzędzie porównywano zużycie wody z ilością odebranych nieczystości ciekłych, wykorzystując prowadzoną ewidencję zbiorników bezodpływowych⁴⁸ oraz kwartalne sprawozdania podmiotów świadczących usługi w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych, do których dołączane były informacje o ilości ścieków odbieranych z poszczególnych nieruchomości⁴⁹.

(dowód: akta kontroli str. 65-66, 648-651)

Jak wyjaśnił Burmistrz, do kontroli typowane były podmioty *nie zachowujące częstotliwości opróżniania zbiorników na nieczystości ciekłe*. Zgodnie z *Regulaminem utrzymania czystości i porządku na terenie miasta Szklarska Poręba*⁵⁰ zbiorniki bezodpływowe na nieczystości ciekłe powinny być opróżniane z częstotliwością zapewniającą nieprzepelnianie zbiornika bezodpływowego i wypływu tych nieczystości do ziemi i wód gruntowych, jednak nie rzadziej niż raz na dwa miesiące. Burmistrz wskazał również, że podmioty do kontroli wybierane były po porównaniu ilości wywożonych ścieków ze zużyciem wody.

(dowód: akta kontroli str. 66)

W latach 2010-2017 pracownicy Urzędu przeprowadzili łącznie 80 kontroli zbiorników na nieczystości ciekłe, w tym 40 dotyczyły zbiorników obsługujących obiekty turystyczne, przy czym najmniej ich było w latach 2014-2015 (po cztery kontrole rocznie), a najwięcej – w 2017 r. (29 kontroli).

(dowód: akta kontroli str. 78)

W 2017 r. pracownicy Urzędu przeprowadzili łącznie 16 kontroli przydomowych oczyszczalni ścieków, z których siedem dotyczyło obiektów turystycznych. W Urzędzie brak było dokumentów, potwierdzających przeprowadzenie takich kontroli w latach 2010-2016. Według wyjaśnień Kierownik Referatu, w latach tych przeprowadzano ww. kontrole, jednak ich przeprowadzenie nie zostało udokumentowane. W wyniku kontroli nałożono grzywny w łącznej wysokości 2 550 zł, w tym 2 300 zł w związku z kontrolami obiektów turystycznych.

(dowód: akta kontroli str. 78, 331)

Analiza całości dokumentacji sporządzonej w wyniku przeprowadzonych w latach 2010-2017 kontroli zbiorników bezodpływowych na nieczystości ciekłe oraz przydomowych oczyszczalni ścieków wykazała, że kontrolą objęto w szczególności: a/ wypełnianie obowiązku opróżniania przez właścicieli nieruchomości zbiorników bezodpływowych, b/ identyfikowanie przyczyn wycieków ze zbiorników oraz c/ nielegalne odprowadzanie ścieków i wód opadowych. W ramach przeprowadzanych kontroli dokonywano sprawdzenia dokumentów potwierdzających wywóz nieczystości ciekłych, a także przeprowadzano oględziny otoczenia zbiorników bezodpływowych, przydomowych oczyszczalni ścieków oraz miejsc zanieczyszczonych ściekami bytowymi. W przypadku podejrzenia odprowadzania wód opadowych do kanalizacji sanitarnej bądź nielegalnego zrzutu

⁴⁸ Prowadzoną w programie Excel.

⁴⁹ Informacje te były przenoszone do arkusza kalkulacyjnego, gdzie dokonywano stosownych analiz.

⁵⁰ Przyjętym kolejno uchwałami Rady Miejskiej w Szklarskiej Porębie: Nr XIII/117/07 z dnia 28 września 2007 r., Nr XXXII/402/2013 z dnia 29 stycznia 2012 r. oraz Nr XXVIII/323/16.

ścieków do kanalizacji pracownicy Urzędu wykonywali tzw. „zadymianie” sieci kanalizacyjnej. W dwóch przypadkach zlecono wykonanie badania próbek ścieków. W trakcie kontroli nie przeprowadzano badań z udziałem rzeczoznawców.

(dowód: akta kontroli str. 253-327)

W wyniku kontroli przeprowadzonych na podstawie przepisów o utrzymaniu czystości i porządku w gminach stwierdzano m.in. a/ nieszczelności zbiorników bezodpływowych na nieczystości ciekłe, b/ brak dokumentów potwierdzających opróżnianie zbiorników bezodpływowych, c/ wycieki nieczystości ciekłych ze zbiorników, spowodowane zbyt rzadkim ich opróżnianiem, d/ odprowadzanie ścieków bytowych do cieków wodnych, e/ odprowadzanie wody deszczowej do kanalizacji sanitarnej, f/ brak zbiornika bezodpływowego⁵¹, g/ odprowadzanie ścieków bytowych do kanalizacji sanitarnej mimo braku warunków technicznych przyłączenia, h/ wycieki z przydomowych oczyszczalni ścieków.

(dowód: akta kontroli str. 253-327)

W wyniku przeprowadzonych kontroli właścicielom nieruchomości wydawano zalecenia, dotyczące m.in. 1/ konieczności uszczelnienia zbiornika bezodpływowego, 2/ uporządkowania terenu, na którym stwierdzono wyciek nieczystości, 3/ wykonania przyłącza do kanalizacji sanitarnej, 4/ oczyszczenia separatora tłuszczu w przydomowej oczyszczalni ścieków. W czterech przypadkach wszczęto postępowanie administracyjne w sprawie wydania decyzji nakazującej przyłączenie nieruchomości do kanalizacji sanitarnej, a w jednym – zlecono opróżnienie zbiornika bezodpływowego, obciążając kosztami właścicieli nieruchomości. Weryfikacja realizacji zaleceń polegała na wzywaniu właścicieli zbiorników bezodpływowych do przedstawiania dokumentów potwierdzających wywóz nieczystości. Według dokumentacji zgromadzonej w Urzędzie, w siedmiu przypadkach zweryfikowano realizację zaleceń/wniosków pokontrolnych, przeprowadzając kontrole sprawdzające (w jednym z obiektów turystycznych przeprowadzono sześć kontroli sprawdzających). Ponadto, według wyjaśnień Kierownik Referatu, realizację zaleceń wydanych w wyniku kontroli weryfikowano poprzez kontrolę umów na opróżnianie zbiorników bezodpływowych i transport nieczystości ciekłych oraz dowodów uiszczenia opłat za te usługi, a także poprzez porównanie ilości zużytej wody z ilością nieczystości wywiezionych z danej nieruchomości. Właścicieli nieruchomości, dla których istniały możliwości techniczne przyłączenia do sieci kanalizacyjnej, informowano o konieczności wykonania takiego przyłącza i wyznaczano termin na wykonanie prac przyłączeniowych. W przypadku niewykonania tego obowiązku, wydawane były decyzje nakazujące przyłączenie nieruchomości do sieci kanalizacyjnej.

(dowód: akta kontroli str. 253-327, 330)

Stosownie do przepisu art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków⁵², Rada Miejska w Szklarskiej Porębie uchwaliła regulamin dostarczania wody i odprowadzania ścieków⁵³.

(dowód: akta kontroli str. 333-357)

⁵¹ Kontrolowana nieruchomość była zaopatrzona w otwarty zbiornik, który nie spełniał norm i z którego wypływały nieczystości.

⁵² Dz. U. z 2018 r. poz. 1152, ze zm.; dalej: ustawa o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę.

⁵³ Uchwała Rady Miejskiej w Szklarskiej Porębie nr XLIII/510/17 z dnia 30 czerwca 1997 r. w sprawie regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie Miasta Szklarska Poręba (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego poz. 3218). Wcześniej obowiązywał regulamin przyjęty uchwałą nr XX/08 z dnia 31 marca 2008 r. w sprawie regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego Nr 139, poz. 1676, ze zm.).

Dla ośmiu z dziesięciu wytypowanych do kontroli obiektach turystycznych sporządzano prognozy zużycia wody i ilości odprowadzanych ścieków. W przypadku dwóch obiektów rzeczywiste ilości pobranej wody i odprowadzanych ścieków w latach 2016-2017 stanowiły od 53,3% do 101% wartości prognozowanych. W czterech obiektach wartości rzeczywiste nie przekraczały natomiast 15% wartości prognozowanych⁵⁴.

Prezes Zarządu KSWiK poinformował, że *wnioskodawca składając wniosek nie podaje nam szczegółowych danych dotyczących planowanej inwestycji, na podstawie których można byłoby zweryfikować zapotrzebowanie na wodę. Rozpatrując wniosek analizujemy jedynie nasze możliwości dostarczenia zapotrzebowanej ilości wody i odbioru ścieków dla podanej przez wnioskodawcę lokalizacji inwestycji. Niezależnie od sposobu, w jaki wnioskodawca obliczył potrzebną ilość wody, zawsze jest to tylko prognoza.*

(dowód: akta kontroli str. 152-155, 158)

Administratorowi jednego spośród 10 obiektów turystycznych objętych badaniem, Starosta Jeleniogórski wydał pozwolenie wodnoprawne na szczególne korzystanie z wód w zakresie poboru wód podziemnych⁵⁵ a jednemu – w zakresie odprowadzania ścieków bytowych do rowu leśnego⁵⁶. Dla ww. obiektów w latach 2016-2017 ilość pobieranej wody oraz odprowadzanych ścieków odpowiadała warunkom zawartym w uzyskanych pozwoleniach wodnoprawnych.

(dowód: akta kontroli str. 358-385)

W latach 2010-2017 ładunki zanieczyszczeń pochodzące ze ścieków komunalnych, odprowadzane do wód powierzchniowych, zawierały rocznie: a/ od 1,9 t do 9,4 t ładunków BZT₅ (pięciodniowego biochemicznego zapotrzebowania tlenu), b/ od 1,1 t do 45,7 t ChZT (chemicznego zapotrzebowania tlenu oznaczonego metodą dwuchromianową), c/ od 2,7 t do 9,1 t zawiesiny.

W latach 2016-2017 do potoku Kurzacka Woda odprowadzono 17,1 t i 19,8 t azotu ogólnego oraz 1,7 t i 2,3 t fosforu ogólnego. W latach 2010-2015 KSWiK nie prowadził badań ścieków odprowadzanych do odbiornika w zakresie ilości azotu i fosforu⁵⁷.

(dowód: akta kontroli str. 21-36, 160-161)

W latach 2016-2017 Burmistrz sześciokrotnie, za pośrednictwem strony internetowej Urzędu, informował mieszkańców o jakości wody przeznaczonej do spożycia. Według ww. informacji, w 2017 r. w dwóch z 71 pobranych próbek stwierdzono nieznacznie zaniżony odczyn pH⁵⁸, a w dwóch spośród 69 próbek zbadanych pod

⁵⁴ Największe różnice pomiędzy prognozowanym a rzeczywistym zużyciem wody oraz ilością odprowadzanych ścieków dotyczyły: 1/ Hotelu Jakuszyce Sport & Spa, dla którego prognozy w zakresie poboru wody oraz ilości ścieków wynosiły 5 124 m³ w 2016 r. i 5 110 m³ w 2017 r.; rzeczywiste zużycie wody w tych latach wyniosło odpowiednio 159,08 m³ i 293,21 m³, a rzeczywista ilość odprowadzonych ścieków wyniosła odpowiednio 41,92 m³ i 146,96 m³; 2/ Hotelu Kryształ, dla którego prognozy w zakresie poboru wody oraz ilości ścieków wynosiły 3 660 m³ w 2016 r. i 3 650 m³ w 2017 r., natomiast rzeczywiste zużycie wody oraz rzeczywista ilość odprowadzonych ścieków kształtowały się na poziomie 80,8 m³ w 2016 r. i 319,4 m³ w 2017 r.

⁵⁵ Decyzja nr OŚR-IV.6341.2.43.2012 z 28 listopada 2012 r., dotycząca Hotelu Kryształ.

⁵⁶ Decyzja nr OŚR-IV.6341.2.24.2012 z 25 lipca 2012 r., dotycząca Hotelu Jakuszyce Sport & Spa.

⁵⁷ W związku z nałożeniem przez Komisję Europejską obowiązku realizacji przez Polskę postanowień dyrektywy 91/271/EWG Rady z dnia 21 maja 1991 r. dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych (Dz. Urz. UE L 135 z 30.05.1991, str. 40-52, ze zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne rozdz. 15, t. 002, str. 26-38) na podstawie art. 5 ust. 2, a nie jak dotychczas art. 5 ust. 4 tej dyrektywy, oraz weryfikacją obszaru i granic Aglomeracji Szklarska Poręba, a także obliczeniem równoważnej liczby mieszkańców Aglomeracji, KSWiK został zobowiązany, począwszy od 2016 r., do usuwania związków azotu i fosforu ze ścieków.

⁵⁸ Według informacji Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Jeleniej Górze odchylenia od wartości normatywnych tego parametru nie mają bezpośredniego znaczenia dla

kątem składu mikrobiologicznego, stwierdzono podwyższoną zawartość bakterii z grupy *E.coli* oraz występowanie pojedynczych bakterii *Clostridium perfringens*. Podjęte działania naprawcze (m.in. płukanie sieci wodociągowej, odłączenie zbiornika gromadzącego wodę z systemu Łabski Szczyt) skutkowało poprawą jakości wody. W 2016 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Jeleniej Górze⁵⁹ stwierdził przydatność wody do spożycia przez ludzi, z zastrzeżeniem zaniżonego odczynu pH w czterech próbkach i zwiększonej zawartości glinu w czterech spośród 47 pobranych próbek.

(dowód: akta kontroli str. 235-252)

Według informacji uzyskanych na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK od PPIS w Jeleniej Górze, organ ten nie stwierdził zależności między okresowym pogorszeniem jakości wody a wzmożonym ruchem turystycznym. Najczęstszą przyczyną pogorszenia jakości wody przeznaczonej do spożycia były awarie sieci wodociągowej. Z uzyskanych informacji wynika ponadto, że na terenie Szklarskiej Poręby nie było kąpielisk i miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpiei.

(dowód: akta kontroli str. 388-390)

Inwestorzy ośmiu spośród 10 obiektów turystycznych, wytypowanych do badania, zawiadomili PPIS w Jeleniej Górze o zakończeniu budowy bądź przebudowy obiektu budowlanego i zamiarze przystąpienia do jego użytkowania, a pozostali dwaj inwestorzy takich zawiadomień nie złożyli. We wszystkich przypadkach PPIS w Jeleniej Górze wydał opinię o spełnieniu wymagań higienicznych i zdrowotnych, bądź nie zgłosił sprzeciwu w dopuszczeniu obiektu do użytkowania.

(dowód: akta kontroli str. 388-390)

W latach 2010-2017 Burmistrz nie otrzymywał skarg dotyczących jakości bądź ciśnienia wody. W 2018 r. nie były zgłaszane problemy dotyczące dostępności wody, wystąpiło natomiast okresowe obniżenie ciśnienia wody. Według wyjaśnień Burmistrza, (...) *w przyszłości planowana jest budowa zbiorników wody uzdatnionej dla zwiększenia retencji.*

(dowód: akta kontroli str. 227-234, 394)

Według informacji uzyskanych na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK od Dolnośląskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu⁶⁰, w ramach prowadzonego monitoringu jakości wód organ ten nie zidentyfikował czynników wpływających na pogorszenie jakości wody, związanych z rozbudową infrastruktury turystycznej.

W przekazanej informacji stwierdzono też, że *prowadzony monitoring wód odzwierciedla skumulowane oddziaływanie na wody wszystkich występujących na obszarze jednolitej części wód presji i na podstawie jego wyników nie jest możliwe wydzielenie i ocena oddziaływania poszczególnych rodzajów presji, np. związanych z infrastrukturą turystyczną, o ile ścieki powstające w wyniku działalności tych obiektów odprowadzane są bezpośrednio do rzeki. Podobna sytuacja ma miejsce w przypadku odprowadzania ścieków z tego typu obiektów do kanalizacji miejskiej – na podstawie prowadzonego monitoringu można próbować określić wpływ oczyszczalni na wody (pod warunkiem, że jest to zasadniczy element presji w tej jednolitej części wód) a nie wpływ poszczególnych obiektów podłączonych do sieci kanalizacyjnej. W związku z powyższym nie jest możliwe zidentyfikowanie, na podstawie badań realizowanych w ramach państwowego monitoringu*

konsumentów, jednak kontrola tego wskaźnika jest konieczna w celu przeciwdziałania korozji instalacji wodociągowych.

⁵⁹ Dalej: PPIS w Jeleniej Górze.

⁶⁰ Dalej: WIOŚ.

środowiska, czynników wpływających na pogarszanie jakości wody (...) związanych z rozbudową infrastruktury turystycznej.

(dowód: akta kontroli str. 398-400)

W latach 2010-2017 na podstawie upoważnień WIOŚ przeprowadzono sześć kontroli oczyszczalni ścieków obsługującej Szklarską Porębę⁶¹. W trakcie kontroli przeprowadzonych w 2015 r. i w 2017 r. dokonano pomiarów ilości, stanu, temperatury i składu odprowadzanych ścieków. W następstwie przeprowadzonych kontroli nie zostały nałożone administracyjne kary administracyjne.

(dowód: akta kontroli str. 403)

Pracownicy podlegli WIOŚ, realizując kontrole planowe, zobowiązani byli – zgodnie z art. 79 ust. 1 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej⁶² – do zawiadamiania podmiotu o zamiarze wszczęcia kontroli działalności gospodarczej. Według udzielonych informacji, stosownie do art. 79 ust. 4 ww. ustawy, kontrole te były wszczynane nie wcześniej niż po upływie siedmiu dni i nie później niż przed upływem 30 dni od dnia doręczenia zawiadomienia o zamiarze wszczęcia kontroli. W przypadku kontroli interwencyjnych, przeprowadzanych na wniosek organów lub osób fizycznych, gdy przeprowadzenie kontroli było niezbędne do przeciwdziałania popełnieniu przestępstwa lub wykroczenia, lub gdy przeprowadzenie kontroli było uzasadnione bezpośrednim zagrożeniem życia, zdrowia lub środowiska naturalnego, nie zawiadamiano podmiotu kontrolowanego o planowanej kontroli. Pobór prób przy kontrolach interwencyjnych następował w dniu rozpoczęcia kontroli, po okazaniu legitymacji służbowej lub/i po podpisaniu przez upoważnionego do reprezentowania przedstawiciela zakładu upoważnienia do kontroli, udzielonego inspektorom podległym WIOŚ. Pobór prób średniodobowych przy pomocy autosamplerów był wykonywany po uzgodnieniu możliwego terminu z Pracownią Laboratorium Dolnośląskiego Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Jeleniej Górze.

(dowód: akta kontroli str. 400-402)

Z informacji udzielonych na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. a ustawy o NIK przez WIOŚ wynika, że w Szklarskiej Porębie na przestrzeni lat nastąpiło zwiększenie ilości odprowadzanych ścieków do odbiornika, tj. potoku Kurzacka Woda. Jak wskazał ww. organ z wykazów zawierających informacje i dane o zakresie korzystania ze środowiska oraz wysokości należnych opłat przedłożonych przez KSWiK do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego wynika, iż ilość odprowadzanych ścieków w 2010 r. wynosiła 385 554 m³, natomiast średnie stężenia zanieczyszczeń wynosiły: BZT₅ – 1,0 mgO₂/l, ChZT – 26,7 mgO₂/l, zawiesina ogólna – 4,8 mg/l. Z badań automonitoringowych przekazywanych przez podmiot wynika, iż ilość odprowadzonych w 2017 r. ścieków wynosiła 793 541 m³, natomiast średnie stężenia zanieczyszczeń wynosiły: BZT₅ – 9,17 mg O₂/l, ChZT – 54,75 mg O₂/l, zawiesina ogólna – 10,91 mg/l, azot ogólny – 39,27 mg N/l, fosfor ogólny – 2,31 mg P/l. Oczyszczalnia ścieków w Szklarskiej Porębie nie jest przystosowana do podwyższonego usuwania biogenów. W okresie wzmożonego ruchu turystycznego może następować pogorszenie jakości odprowadzanych ścieków. W związku ze zwiększonym napływem ścieków o dużym ładunku zanieczyszczeń dochodzi do zaburzenia procesów oczyszczania ścieków i okresowo dochodzi do wynoszenia osadów z osadników wtórnych do odbiornika.

(dowód: akta kontroli str. 400-402)

⁶¹ Kontrole takie były przeprowadzane w latach 2010, 2012, 2013, 2015 (dwukrotnie) oraz 2017.

⁶² Dz. U. z 2017 r. poz. 2168, ze zm.

Kontrola⁶³ zlecona WIOŚ, dotycząca eksploatacji instalacji oczyszczalni ścieków w Szklarskiej Porębie, przestrzegania decyzji ustalających warunki korzystania ze środowiska oraz przestrzegania zakresu, częstotliwości i sposobu prowadzenia pomiarów wielkości emisji i jej wpływu na stan środowiska, wykazała, że KSWiK realizował obowiązki wynikające z udzielonego pozwolenia wodnoprawnego w zakresie właściwej eksploatacji urządzeń do oczyszczania ścieków, prowadzenia wymaganych pomiarów ilości i jakości ścieków oraz przekazywania właściwym organom wyników okresowych pomiarów wielkości emisji zanieczyszczeń w odprowadzanych ściekach. Pomiary ilości i jakości odprowadzanych ścieków wykazały, że w pierwszej połowie 2018 r. nie nastąpiło przekroczenie dopuszczalnych ilości ścieków, określonych w pozwoleniu wodnoprawnym, jednakże nastąpiło przekroczenie dopuszczalnego stężenia azotu ogólnego i fosforu ogólnego w ściekach oczyszczonych. Według WIOŚ oczyszczalnia nie jest przystosowana do zapewnienia wymaganej pozwoleniem wodnoprawnym redukcji związków biogenych.

(dowód: akta kontroli str. 648-650)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Spośród 82 kontroli zbiorników bezodpływowych na nieczystości ciekłe⁶⁴ oraz przydomowych oczyszczalni ścieków⁶⁵, przeprowadzonych przez pracowników Urzędu, 77 kontroli nie udokumentowano w sposób określony w art. 380 ust. 1 ustawy *Prawo ochrony środowiska* w związku z art. 9u ust. 2 ustawy z dnia 13 września 1996 r. *o utrzymaniu czystości i porządku w gminach*⁶⁶. Według tych przepisów, począwszy od 1 stycznia 2012 r. z ww. czynności kontrolnych winien zostać sporządzony protokół, którego jeden egzemplarz doręcza się kierownikowi kontrolowanego podmiotu lub kontrolowanej osobie fizycznej. Przepis art. 380 ust. 2 ustawy *Prawo ochrony środowiska* nakłada ponadto obowiązek podpisania protokołu przez kontrolującego oraz kierownika kontrolowanego podmiotu lub kontrolowaną osobę fizyczną, którzy mogą wnieść do protokołu zastrzeżenia i uwagi wraz z uzasadnieniem. Tymczasem w Urzędzie w ww. okresie nie udokumentowano w żaden sposób 26 czynności kontrolnych, a 51 kontroli udokumentowano za pomocą notatek służbowych, podpisanych jedynie przez sporządzającego te notatki. Ponadto nie udokumentowano kontroli przydomowych oczyszczalni ścieków, przeprowadzonych w latach 2012-2016.

(dowód: akta kontroli str. 78, 253-327)

Z wyjaśnień Burmistrza oraz Kierownik Referatu wynika, że w latach 2010-2017 nastąpiła duża rotacja na stanowiskach, którym zostało przypisane przeprowadzanie kontroli. Kolejne osoby przeprowadzające kontrole posługiwały się wzorem funkcjonującej w Urzędzie notatki służbowej.

(dowód: akta kontroli str. 328-332)

Ocena częściowa

W Urzędzie dysponowano danymi o rosnącej bazie turystycznej, monitorowano wpływ tej zwiększającej się bazy na gospodarkę wodno-ściekową a także realizowano obowiązek kontroli eksploatacji zbiorników bezodpływowych na nieczystości ciekłe oraz przydomowych oczyszczalni ścieków, w tym w obiektach turystycznych. Nie zapewniono jednak prawidłowego dokumentowania podejmowanych w tym zakresie czynności kontrolnych.

⁶³ Kontrola została przeprowadzona na zlecenie NIK na podstawie art. 12 pkt 3 ustawy o NIK.

⁶⁴ Przeprowadzonych w latach 2010-2017.

⁶⁵ Przeprowadzonych w 2017 r.

⁶⁶ Dz. U. z 2018 r. poz. 1454, ze zm.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o podjęcie działań organizacyjnych mających na celu zapewnienie prawidłowego dokumentowania przeprowadzanych kontroli zbiorników bezodpływowych na nieczystości ciekłe oraz przydomowych oczyszczalni ścieków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Opolu.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Opole, 18 października 2018 r.

Kontroler
Aleksandra Pawlicka
specjalista kontroli państwowej

podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Opolu

p.o. Dyrektora

DYREKTORA
Delegatury NIK w Opolu

podpis